

ظهور امری ناگهانی

مقدمه:

یکی از متواترترین روایات درباره ظهور در بین شیعه و سنی این روایت معروف است که پیامبر اکرم فرمودند: **«يَمَلَأُ اللَّهُ بِه الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا»**؛ «خداوند به واسطه او زمین را از قسط و عدل پُر می‌کند چنانکه از ظلم و جور پر شده باشد.» (بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۱۶)

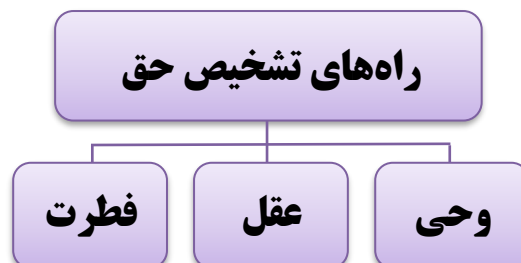
افزایش ظلم به معنی افزایش ظالم نیست؛ به طور مثال: یک نفر می‌تواند به جمعیتی ظلم کند. از آن طرف وقتی همه ظالم باشند، چه بسا از این شرایط راضی هم باشند.

نکته ۱: در این روایت ذکر نشده که دنیا پر از کفر می‌شود، بلکه بیان شده دنیا پر از ظلم و جور می‌شود. یعنی در بعضی مواقع حتی به نام اسلام هم ظلم خواهند کرد و به نام دین سر خواهند بُرید.

نکته ۲: طبق فرموده‌ی خداوند در آیه ۵۴ سوره مائده که می‌فرماید: **«وَلَا يَخَافُونَ يَوْمًا لَا تَأْتِيهِمْ سِزْزَانٌ وَلَا يُنصَرُونَ»**؛ «از سرزنش هیچ سرزنش کننده‌ای نترسید»، منتظران حضرت در مسیر مبارزه با ظلم و ستم مغلوب نمی‌شوند، حتی اگر مسخره شوند.

نحوه تشخیص حق:

ظلم ناشی از نبودن عدل است. اگر جایی عدل نباشد، می‌گویند ظلم شکل گرفته است. عدل یعنی هر چیزی سر جای خودش قرار گرفته باشد. حال چگونه باید فهمید که آیا چیزی سر جای خودش قرار گرفته است یا نه؟ «باید دید حق چه می‌گوید». اما در دنیایی که همه خود را برحق می‌دانند، تشخیص حق چگونه است؟

✓ **وحی:** وحی در جای خود، حق را از باطل جدا کرده و می‌گوید حق چیست.

✓ **عقل:** انسان اگر عاقل باشد، حق را پیدا می‌کند. مانند حضرت سلمان که در سالخوردگی با شنیدن خبر ظهور پیامبر وعده داده شده، به عربستان مهاجرت کرد.

✓ **فطرت:** انسان اگر به فطرت خود رجوع کند، به حق میرسد. مانند ایرانیانی که اسلام و تشیع را با فطرتشان پذیرفتند. یا اگر هر انسانی به فطرتش رجوع کند و واقعه‌ی عاشورا را بررسی کند، می‌تواند بفهمد چه کسی برحق بوده است.

در قرآن و سیره‌ی اهل بیت نیز، به برپا داشتن حق بسیار سفارش شده است.

یادآوری به برپایی حق:

خداوند در آیه ۷ سوره حجرات می‌فرماید: «حَبَبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ»؛ «خدا مقام ایمان را محبوب شما گردانید و در دل‌هایتان زینت بخشید و کفر و فسق و معصیت را زشت و منفور در نظرتان ساخت.»

بنابراین ما در ذات و قلبمان با خوب و بد آشنا هستیم و مهم، یادآوری آنهاست. در قرآن بیشتر از آنکه اطلاعات داده شود که چه خوب است و چه بد، گفته می‌شود: یادت نرود این خوب است، این بد. خداوند به پیامبر می‌فرماید: «فذكر؛ یادآوریشان کن». یعنی با توجه به آیه ۷ سوره حجرات انسان‌ها می‌دانند چه چیزهایی بد و چه چیزهایی خوب است و فقط به یادآوری نیاز دارند.

فراموش کردن تذکرها:

خداوند در آیات ۴۴ و ۴۵ سوره انعام می‌فرماید: «فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ * فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ «پس چون آنچه به آنها تذکر داده شد همه را فراموش کردند، ما هم ابواب هر چیز را به روی آنها گشودیم تا چون به نعمتی که به آنها داده شد شادمان و مغرور شدند، ناگاه آنها را (به کیفر اعمالشان) گرفتار کردیم و آن هنگام (خوار و) ناامید گردیدند * در نتیجه ریشه کسانی که ستم ورزیدند، بریده شد و همه ستایش‌ها ویژه‌ی خدای مالک و مربی جهانیان است»

نکات مهم آیات ۴۴ و ۴۵ سوره انعام:

- خداوند در این آیات می‌فرماید: این افراد خدا را کامل از یاد برده‌اند و به همین دلیل وابسته به دنیا شدند. چون خدا بنده‌اش را دوست دارد، وقتی ببیند او را از یاد برده، دچار بلایش می‌کند تا بفهمد نعمات دنیا تمام شدنی است. همچنان که در آیه ۱۵۵ سوره بقره می‌فرماید: «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ...»؛ «به یقین همه‌ی شما را با اموری همچون ترس، گرسنگی و کاهش در مال‌ها و جان‌ها و میوه‌ها آزمایش می‌کنیم.»
- خداوند در ادامه آیه می‌فرماید ابواب کل شی را برای مردمی که خدا را فراموش کرده‌اند، باز می‌کنیم. «كُلِّ شَيْءٍ» به معنای همه چیز است. یعنی پزشکی، مهندسی، هوا و فضا و... . امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «...فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ يَعْنِي مَعَ دَوْلَتِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَ مَا بَسَطَ إِلَيْهِمْ فِيهَا...»؛ «...ابواب هر چیز را به روی آن‌ها گشودیم، یعنی با دولتشان در دنیا و آنچه در دنیا برایشان گسترده شده...» (بصائر الدرجات، ص ۷۸)
- یعنی کسانی که تذکرها را فراموش کردند، صاحب دولت، جاه و مقام و تمدن می‌شوند و با اینها به نعمات دست پیدا می‌کنند.
- خداوند در ادامه آیات می‌فرماید اینها از این نعمات احساس شادمانی و پیروزی می‌کنند و مغرور می‌شوند. تا جایی که می‌گویند: خدا کجاست؟ منجی کجاست؟ ظهور چیست؟ و همه چیز را به مسخره می‌گیرند. و در آخر کار به جایی می‌رسد که می‌گویند: دین چیست؟ حرمت چیست؟ و برای پیامبر هم کاریکاتور می‌کشند.
- در این زمان خداوند می‌فرماید «أُخَذْنَاَهُمْ بَعْتَهُ»، به یک‌باره همه چیز را از ایشان می‌گیریم؛ در یک زمان، به یک‌باره؛ به طوری که حیران می‌مانند و نمی‌دانند چه بکنند.
- تغییر قطبین زمین که یک عامل کاملاً طبیعی است و با تغییر آن تمام تکنولوژی دشمن به یکباره از کار خواهد افتاد، می‌تواند یکی از عواملی باشد که با آن می‌توان این آیه را بیشتر فهمید.
- بنابراین خداوند به مومنان می‌فرماید که از باز شدن درهای همه چیز به روی این افراد ناامید نشوید و نترسید و دین و ایمانتان از بین نرود. این موضوع خواست و اراده‌ی خداوند است؛ خداوند می‌خواهد یک شبه و به یک‌باره از اینها همه چیز را بگیرد. «فَقَطَعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا...»، نسل ظالمان و عقبه‌شان از بین می‌رود و شما می‌گویید: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

فرج امری ناگهانی:

خداوند در آیه ۴۴ سوره انعام از واژه‌ی «بَغْتَةً» به معنای ناگهانی استفاده می‌کند. نکته جالب توجه این است که در روایت متعددی ذکر شده که ظهور حضرت ولی عصر، «بَغْتَةً» اتفاق می‌افتد و به یک‌باره واقع می‌شود.

امام زمان در توقیعی به شیخ مفید می‌فرمایند: «...فَإِنْ أَمَرْنَا بَغْتَةً فَجَاءَهُ...»؛ «...خداوند امر ما را ناگهانی و یک‌باره برمی‌انگیزاند...» (إلزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب، ج ۱، ص ۴۱۱)

و در روایتی دیگر آمده است که امام رضا می‌فرماید: «أَنَّ النَّبِيَّ (ص) قِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى يَخْرُجُ الْقَائِمُ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ مَثَلُهُ مَثَلُ السَّاعَةِ الَّتِي لَا يُجَلِّيهَا لَوْ قَتَلَهَا إِلَّا هُوَ ثَقَلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً (اعراف ۱۸۷)»؛ «از پیامبر خدا سوال شد که چه زمانی قیام کننده‌ای که از فرزندان توست، خروج خواهد کرد؟ پیامبر خدا پاسخ داد: قیام او همانند قیامت است که قرآن درباره روز رستاخیز چنین می‌گوید: همانا علم آن تنها نزد پروردگار من است و هیچ کس جز او (نمی‌تواند) وقت آن را آشکار سازد. (این حادثه حتی) در آسمان‌ها و زمین، سنگین (و بسیار پُر اهمیت) است و جز بطور ناگهانی، به سراغ شما نمی‌آید!» (کمال الدین، ج ۲، ص ۳۷۳)

سنت استدراج:

براساس روایتی از پیامبر می‌توان به این نتیجه رسید که آیات ۴۴ و ۴۵ سوره انعام، از «سنت استدراج» حکایت دارد. یعنی اگر شخصی گناهان زیادی مرتکب شود ولی باز هم خداوند به او نعمت‌های فراوانی بدهد، این شخص شامل سنت استدراج قرار گرفته است.

پیامبر فرمودند: «هرگاه دیدی خداوند به بنده، آنچه را دوست دارد عطا می‌فرماید درحالی که آن بنده نافرمانی خدا را ادامه می‌دهد؛ پس قطعاً آن نشانه‌ی استدراج (به تدریج به سوی عذاب پیش بردن) است.

سپس تلاوت فرمود: فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ» (تفسیر اهل بیت، ج ۴، ص ۳۸۶)

در جایی دیگر نیز می‌فرمایند: «وقتی دیدی خداوند بر گناهان، عطا می‌کند، آن استدراج از طرف خداست.» (تفسیر اهل بیت علیهم السلام، ج ۴، ص ۳۸۶)

آیه ۴۴ سوره انعام، نویدی برای ظهور:

امام باقر علیه السلام می‌فرمایند: «وَ أَمَّا قَوْلُهُ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ
يَعْنِي قِيَامَ الْقَائِمِ...؛ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ؛ منظور قیام قائم است.»

(تفسیر اهل بیت علیهم السلام، ج ۴، ص ۳۸۸)

با توجه به تفاسیر این آیه به این نتیجه می‌رسیم که از سروصدای قدرتمندان نباید ترسید، خداوند با فرستادن یک ویروس کرونا ثابت کرد که به یک لحظه می‌تواند تمام معادلات دنیا را برهم زند. در این دوران وظیفه‌ی ما این است که یک منتظر فعال و پویا باشیم، ناامیدی به خود راه ندهیم و از مسخره شدن و مورد سرزنش قرار گرفتن نهراسیم. تا زمانی که جامعه آماده نشود، ظهوری شکل نخواهد گرفت و جامعه فقط به دستان ما آماده‌ی ظهور خواهد شد.

عید بیعت، روز تذکر است که یادمان نرود آیا واقعاً بود و نبود امام زمان را در زندگی‌مان حس می‌کنیم؟ اگر خودمان حس کردیم که فیها ولی اگر این اتفاق نیفتاد، چون جزء جامعه مومنین هستیم، خداوند ما را در همین دنیا دچار ابتلاعات می‌کند که بفهمید جز خدا و امام زمان، یاور دیگری نخواهیم داشت.

سخنرانی استاد رائفی پور

موضوع: ظهور امری ناگهانی

خلاصه و چکیده سخنرانی در اجتماع عظیم عید بیعت ۹۹

تهیه شده در واحد مهدویت موسسه مضاف، مهدیاران [@Mahdiaran](https://www.mahdiaran.com)